

Alavieskan kunta

**Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston
osayleiskaava**

Palauteraportti ja kaavan laatijan vastineet

Sisällys

1	Luonnosvaiheen palaute ja kaavan laatijan vastineet	3
1.1	Viranomaisten lausunnot.....	3
1.2	Yhteisöjen ja osallisten mielipiteet sekä kaavan laatijan vastineet	14
2	Kaavan ehdotusvaiheen palaute ja kaavan laatijan vastineet.....	15
2.1	Viranomaisten lausunnot.....	15
2.2	Yhteisöjen ja osallisten muistutukset	15

1 Luonnosvaiheen palaute ja kaavan laatijan vastineet

1.1 Viranomaisten lausunnot

Lausunto	Kaavan laatijan vastine
<p>1) Fingrid</p> <p>Kiitämme lausuntopyynnöistä sekä ELY-keskusta että kuntaa. Fingrid vastaa niihin tällä yhdellä yhteisellä lausunnolla tässä vaiheessa. Tuulivoima-alueelle sijoittuu Fingridin Jylkkä – Alajärvi voimajohtohankkeen YVA-menettelyssä tarkasteltavat kahden rinnakkaisen 400+110 kilovoltin voimajohdon reitit (www.fingrid.fi/kantaverkko/suunnittelu-jarakentaminen/voimajohdot/ymparistovaikutusten-arviointi-jylkka---alajarvi/). Tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden (maksimikorkeus = napakorkeus + lavan pituus) määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna. Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston YVA-selostuksessa todetaan, että etäisyys alustavilta voimajohtoreiteiltä lähimpiin tuulivoimaloihin on 500–600 metriä ja että nykytiedoilla toiminnot ovat yhteensovittavissa.</p> <p>Pyydämme huolehtimaan riittävästä etäisyydestä hankkeessa ja sen kaavan laadinnassa. Yleiskaavoissa on hyvä esittää omilla merkinnöillään eroteltuna nykyiset voimajohdot, uudet voimajohdot tai merkittävästi parannettavat voimajohdot. Kaavakartalle voisi laittaa Jylkkä – Alajärvi voimajohtohankkeen myötä kehitettävän voimajohtoyhteyden omalla kaavamerkinnällään (esim. ”merkittävästi parannettava voimajohto”).</p> <p>Lausuimme joulukuussa 2020 hankkeen YVA-ohjelmasta ja toukokuussa 2022 hankkeen kokouksista. Edelleen muistutamme, että Jylkän sähköaseman liittämiskapasiteettia ei tässä vaiheessa pystytä takaamaan. Fingrid on parhailaan tekemässä verkkosuunnitelmaa ja on käynnistänyt uusien voimajohtojen YVA-menettelyjä verkon siirtokapasiteetin kasvattamiseksi. Pohjanmaan alueen tuulivoiman kehityksestä riippuen kantaverkkoon voidaan joutua tekemään</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi.</p> <p>Jylkkä-Alajärvi voimajohtohankkeen voimajohdot on osoitettu kaavassa Ohjeellinen voimajohto merkinnällä. Rakennettu Jylkkä-Pahkamaa voimajohto vuorostaan nykyinen voimajohto merkinnällä.</p>

<p>laajoja ja aikaa vieviä vahvistuksia ennen kuin Hangaskurunkankaan liityntä voidaan toteuttaa. Liittämiskapasiteetti varmistuu liittymissopimuksen myötä. Suunnitelman mukaisesti verkkoa kehitetään Jylkästä Alajärvelle alustavasti vuosina 2027-2028.</p> <p>Liittymissopimus Jylkä – Pahkamaa lisätehosta voidaan tehdä sitten, kun tuulivoimapuiston kaava ja rakennusluvut ovat lainvoimaisia. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.</p>	
<p>2) Fintraffic</p> <p>Fintrafficin lennonvarmistus antaa ilmailulain 158 § mukaisia lausuntoja lentoesteistä lentoesteluvan hakemista varten. Lausunnossa otetaan kantaa kohteen mahdollisiin vaikutuksiin lentoturvallisuuteen sekä lentoliikenteen sujuvuuteen ja tarvittaessa rajoitetaan kohteen maksimikorkeutta. Lentoliikenteen sujuvuuden arvioinnissa Fintrafficin lennonvarmistus käyttää yhteistyössä Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kanssa sovittuja lausunteriaatteita ja tarvittaessa rajoittaa esteiden korkeuksia niiden mukaisesti. ArcGIS -muotoinen paikkatietoaineisto lentoesterajoituksista on ladattavissa Fintrafficin verkkosivustolta osoitteesta Lentoesteet paikkatietoaineistona Fintraffic</p> <p>Tätä aineistoa käyttämällä voi suunnittelija jo etukäteen arvioida kohteelle mahdollisesti kohdistuvia korkeusrajoituksia.</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi.</p>
<p>3) Jokilaaksojen pelastuslaitos</p> <p>Alavieskan kunta on esittänyt Jokilaaksojen pelastuslaitokselle lausuntopyynnön Hangaskurunkankaan tuulivoimayleiskaavan osayleiskaavaluonnoksesta. Kaava-alueelle suunnitellaan yhteensä enintään 9 uuden kokonaiskorkeudeltaan enintään 300 m ja yksikköteholtaan enintään 8 MW tuulivoimalan rakentamista.</p> <p>Pelastusviranomaisen on tutustunut asiakirjoihin ja lausuu seuraavaa:</p> <p>Pelastuslaitoksen toimintamahdollisuudet onnettomuustilanteessa tulee varmistaa suunnitteleamalla ja rakentamalla tiestö siten, että se</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi.</p>

mahdollistaa pelastusajoneuvojen operoinnin alueella. Tuulipuiston tulisi olla saavutettavissa vähintään kahdesta suunnasta kaikkina vuodenaikoina. Tämä olisi toivottavaa myös yksittäisten voimaloiden osalta. Näin varmistettaisiin, ettei pääsy esty samanaikaisesti useammalle voimalle ja ettei liikenne pääse tukkeutumaan onnettomuustilanteessa.

Tapahtuneissa onnettomuuksissa suuren kokoluokan tuulivoimalasta irtoava jää tai tulipalon/rikkoontumisen vuoksi irtoava osa on voinut lentää jopa 500 metrin päähän aiheuttaen vaaraa ihmisille. Pelastuslaitos suosittelee Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ohjeistuksen mukaisesti vähintään 600 metrin etäisyyttä asutukseen sekä vaarallisten aineiden laitoksiin ja varastoihin sekä vähintään Liikenneviraston ohjeistuksen mukaista etäisyyttä liikenneväyliin. Lisäksi voimalat tulisi sijoittaa riittävän etäälle mm. rakennuksista, ulkoilureiteistä ja alueella mahdollisesti olevista kansalaisia kiinnostavista muinaismuisto-, luonto- ym. kohteista ja niille johtavista kulkureiteistä. Pelastuslaitoksella ei ole mahdollisuuksia sammuttaa korkean tuulivoimalan konehuonepaloa, koska soveltuvaa kalustoa ei ole ja sammutustyö on liian suuri riski henkilöstölle. Toiminnanharjoittajan tulisi varautua omatoimisesti tulipaloihin Pelastuslain (379/2011) 4, 9 ja 14 §:n nojalla. Näin ollen pelastuslaitos esittää, että jo kaavamääräyksillä annettaisiin vaatimus tuulivoimaloiden kohdesuojauksesta.

Pelastusviranominen pyytää lisäksi huomioidaan rakentamisen aikaisen raskaan liikenteen ja mahdolliset polttoaineiden ym. kemikaalien aiheuttamat riskit sekä metsäpalovaaran. Metsä- tai ruohikkopalovaaran aikana ja olosuhteiden kuivuuden, tuulen tms. takia muutenkin ollessa sellainen, että tulipalon vaara on ilmeinen, tulisi välttää sellaisia rakennus-, maanmuokkaus- tai muita töitä, joissa on kipinöinnin vaara. Pelastuslaitos antaa tarkemmat tuuli- ja aurinkovoimaloiden riskienhallintaan ja operatiivisiin toimintaedellytyksiin liittyvät lausunnot pyynnöstä rakennuslupavaiheessa.

Tuulivoimapuisto on saavutettavissa kahdesta suunnasta.

Esitetyt suositukset asutukseen, vaarallisten aineiden laitoksiin ja varastoihin täytyy kaavaratkaisussa. Myös liikenneväyliin liittyvät etäisyyksivaatimukset täyttyvät.

<p>4) Ilmatieteen laitos</p> <p>Ilmatieteen laitos on perehtynyt luonnokseen ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:</p> <p>Kuten osayleiskaavaluonnoksessa on jo todettu, Hangaskurunkankaan tuulivoimapuisto sijaitsee yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätükästä, näin ollen Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta.</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi</p>
<p>5) Kalajoen kaupunki (tiivistetty)</p> <p>Sähkönsiirtolinjan Jylkkä-Alajärvi sijoittamista ei tule ratkaista Hangaskurunkankaan tuulivoimaosayleiskaavalla.</p> <p>Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava tulee laatia tutkien myös naapurikuntien puolelle sijoittuvien tuulivoimaloiden ja sähkönsiirtolinjojen yhteisvaikutukset koko alueella kuntarajoista huolimatta.</p> <p>Kalajoen kaupunki esittää, että Hangaskurunkankaan sekä Kalajoen puolelle sijoittuvan Verkasalon tuulivoimapuistojen vaikutustenarvioinnit ja osayleiskaavat etenevät samanaikaisesti.</p> <p>Hangaskurunkankaan tuulivoimapuisto ei saa millään tavalla estää tai vaikeuttaa Kalajoen puoleisen Verkasalon tuulivoimapuiston kaavoitusta eikä toteuttamista. Tämä tulee varmistaa ennen Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymiskäsittelyä ja lainvoimaiseksi tuloa.</p> <p>Vaikutusten arviointia tulisi tarkastella samanaikaisesti Hangaskurunkankaan ja Verkasalon hankkeiden osalta. Kaavan hyväksymiskäsittely tulisi myös tapahtua kunnissa samanaikaisesti.</p> <p>Suunniteltu tuulivoima-alue muodostaa yhteisen kokonaisuuden kahden kunnan alueella. Hankekokonaisuuden valmistelu, vaikutustenarvioinnit ja kaavojen hyväksyminen kunnissa tulee järjestää yhtenä kokonaisuutena,</p>	<p>Hangaskurunkankaan kaavaratkaisussa on huomioitu Jylkkä-Alajärvi voimajohdon toteuttamisedellytyksen molempien vaihtoehtojen osalta, mutta Hangaskurunkankaan kaavalla ei ratkaista tai oteta kantaa toteutettavaan vaihtoehtoon.</p> <p>Hangaskurunkankaan ja Verkasalon hankkeet ovat erilaisessa suunnitteluvaiheessa eikä Hangaskurunkankaan osalta ole mahdollisuutta jäädä odottamaan Verkasalon hankkeen etenemistä. Verkasalon aikatauluun tulee vaikuttamaan vireillä oleva ilmasto- ja energiakaava. Aluetta ei ole osoitettu lainvoimaisessa maakuntakaavassa seudulliseen tuulivoimatuotantoon ja Verkasalon kaavan kunnallinen hyväksymiskäsittely tulee Pohjois-Pohjanmaan liiton ohjeistuksen mukaan odottaa ensin vaihemaakuntakaavan hyväksymistä.</p> <p>Yhteisvaikutusten tarkastelua on täsmennetty kaavaselostuksen kohtaan 11.19. Verkasalon tuulivoimapuiston YVA-ohjelma on ollut nähtävillä 28.9 – 27.10.2022. Arviointiohjelman mukaan hankealueelle rakennetaan yhteensä enintään 30 uutta tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300-350 metriä. YVA-ohjelmassa ei kuitenkaan ole esitetty 30 voimalan sijoitussuunnitelmaa. Yhteisvaikutusten osalta tarkempi arviointivelvollisuus jää myöhemmin käynnistyneelle hankkeelle, kun sen</p>

<p>jotta kokonaisvaikutukset siirtolinjoinen hahmotetaan oikein. Lisäksi on tärkeä varmistaa, että hanke toteutetaan mahdollisimman järkevästi siten, että sekä hankekokonaisuuden hyödyt että ympäristövaikutukset jakaantuvat oikeudenmukaisesti. Kaavojen ja hankekokonaisuuden käsittelyssä kokonaisuutena on hyviä kokemuksia esimerkiksi kolmen kunnan alueelle sijoittuvan Mutkalammen tuulivoimakaavojen käsittelyn yhteydessä.</p>	<p>hankesuunnittelu on edennyt niin, että maksimivaihtoehdon voimalapaikat ovat selvillä ja voidaan tehdä tarvittavat yhteisvaikutusten mallinnukset (melu, välke, näkemäalueanalyysi). Yhteisvaikutusten arviointimenettelyn osalta Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunnossa on todettu, että nämä yhteisvaikutukset arvioidaan Verkasalon tuulivoimahankkeen yhteydessä.</p>
<p>6) Pohjois-Pohjanmaan museo (rakennettu kulttuuriympäristö)</p> <p>Alavieskan kunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan museon lausunto Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava-aluevalunnoksesta. Tämä museon lausunto koskee rakennettua kulttuuriympäristöä.</p> <p>Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee tuulipuiston rakentamista Alavieskan Hangaskurunkankaalle. Osayleiskaavan suunnittelualue sijaitsee neljä kilometriä Alavieskan keskustasta lounaaseen, 13 kilometriä Ylivieskan keskustasta luoteeseen ja 15 kilometriä Kalajoen keskustasta kaakkoon. Tuulipuisto koostuu enintään yhdeksästä tuulivoimalasta, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho enintään 8 MW. Voimaloiden välinen etäisyys toisistaan on pääsääntöisesti noin yksi kilometri. Tuulipuisto liitetään sähköverkkoon hankealueen läpi kulkevan jo rakennetun Jylkkä-Pahkamaa 2*110 kV voimajohdon kautta. Tuulipuiston sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein. Hankkeesta laaditaan ympäristövaikutusten arviointiohjelma.</p> <p>Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaa varten on selvitetty kattavasti hankkeen suunnittelualueella ja vaikutusalueella sijaitsevat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteet.</p> <p>Kaavaselostuksen mukaan hankealueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, valtakunnallisesti arvokasta rakennusperintöä, suojeltua rakennusperintöä, maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja muita</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi.</p>

merkittäviä kulttuurihistoriallisia tai maisemallisesti arvokkaita kohteita. Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue on noin 18 kilometrin päässä hankealueelta sijaitseva Kalajokilaakson alue. Valtakunnallisesti arvokasta rakennusperintöä on lähimpänä noin kahden kilometrin päässä hankealueelta sijaitsevassa Mattilanperän kylässä.

Kaavaselostuksen mukaan merkittävimmät maisemalliset vaikutukset kohdistuvat lähiasutukselle ja maisemalle Kähtävässä, Mattilanperällä ja Ylikäännässä. Valtakunnallisesti merkittävässä rakennetussa Mattilanperän kulttuuriympäristössä maisemallisten vaikutusten arvellaan olevan väliaikaisia avohakkuun takia. Maisemallisia vaikutuksia muodostuu myös laajasti peltoaukeiden yhteyteen jokilaaksoissa, mutta etäisyyden ja heikomman näkymäyhteyden takia ne eivät ole yhtä merkittäviä. Kokonaisuudessaan maisemallisten vaikutusten arvellaan olevan lähiasutukselle kohtalaiset, mutta joillekin Kähtävän ja Yli-Kääntän peltoaukean asuinpaikolle vaikutukset ovat merkittävät.

Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole huomautettavaa Alavieskan Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

7) Pohjois-Pohjanmaan museo (arkeologia)

Alavieskan kunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan museolta lausuntoa Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta. Tämä lausunto koskee arkeologista kulttuuriperintöä.

Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee tuulivoimapuiston rakentamista Alavieskaan. Hankealue sijaitsee noin neljä kilometriä Alavieskan keskustasta lounaaseen, 13 kilometriä Ylivieskan keskustasta luoteeseen ja 15 kilometriä Kalajoen keskustasta kaakkoon. Tuulivoimasto koostuu yhdeksästä tuulivoimalasta,

joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho enintään 8 MW. Voimaloiden välinen etäisyys toisistaan on pääsääntöisesti noin yksi kilometri. Tuulivoimapuisto liitetään sähköverkkoon hankealueen läpi kulkevan voimajohdon kautta ja tuulivoimapuiston sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein. Tavoitteena on laatia oikeusvaikutteinen tuulivoimaosayleiskaava, joka mahdollistaa tuulivoimaloiden rakentamisen kaava-alueelle. Osayleiskaava laaditaan siten, että rakennusluvat tuulivoimaloille voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella. (MRL 77a §).

Hankealueelle on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2020 (*Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi*. Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu, Hans-Peter Schulz). Täydennysinventointi on tehty vuonna 2021 (*Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston arkeologinen täydennysinventointi*. Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu, Hans-Peter Schulz).

Hankealueelta tunnetaan kolme arkeologisen kulttuuriperinnönkohdetta, joista yksi on poistettu muinaisjäänös Naamakangas (kohdetunnus 9010008) eikä sillä ole vaikutusta maakäyttöön. Alueella on kaksi muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäänöstä: Lammassalo (tervahauta, muinaisjäänöstunnus 1000001462) ja Siivikko (historiallisen ajan asuinpaikka 1000039728).

Hankkeen selvitykset ovat ajantasaiset ja kiinteät muinaisjäänökset on merkitty asianmukaisesti kaavakartalle. Kaavamerkintää tulee täsmentää. Muinaismuistokohdemerkinnälle ja muinaismuistoaluemerkinnälle tulee tehdä erilliset määräykset tai lisätä otsikkoon ”MUINASMUISTOKOHDE TAI -ALUE”. Jos tehdään erillinen aluemerkintä, siihen liitetään määräys:

Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Pohjois-Pohjanmaan museo) lausunto

Kaavamerkintöjä on täsmennetty niin, että tehty erilliset merkinnät ja määräykset muinaismuistokohteelle ja muinaismuistoalueelle lausunnon mukaisesti.

<p>Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole muuta huomautettavaa Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.</p>	
<p>8) Pohjois-Pohjanmaan liitto</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut hankkeen ennakkoneuvotteluun 23.6.2020, YVA-menettylän ohjelmavaiheen seurantaryhmän kokoukseen 26.10.2020 ja kaavamenettelyän 1. viranomaisneuvotteluun 11.5.2022. Pohjois-Pohjanmaan liitto on antanut lausunnon Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston YVAohjelmasta ja osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 31.12.2020 sekä YVA-selostuksesta 10.8.2022. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävää tuulivoimarakentamista. Pohjois-Pohjanmaan lainvoimaisissa 1. ja 3. vaihemaakunta-kaavoissa on määritelty, että maakunnassa seudullisesti merkittäviä tuulivoimapuistoja ovat 10 tai useamman voimalan tuulivoima-alueet. Hangaskurunkankaan tuulivoima-alue on maakuntakaavan näkökulmasta ei-seudullinen hanke, sillä hankkeessa toteutettaisiin enintään 9 voimalaa. Maakuntakaavan tuulivoimaa koskevat yleismääräykset ohjaavat kuitenkin myös tätä pienempien tuulivoima-alueiden suunnittelua. Tuulivoimaa ohjaavien 1. ja 3. vaihemaakunta-kaavojen suunnittelumääräyksissä todetaan, että maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulipuistoja, jotka eivät ole merkitykseltään seudullisia. Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston vaikutusarvioinnissa on varmistuttava, että maakuntakaavan keskeiset tavoitteet ja periaatteet eivät vaaranna ja ettei hanke vaikeuta maakuntakaavan toteutumista.</p> <p><u>Maakuntakaavan tilanne ja TUULI-hanke</u></p> <p>Pohjois-Pohjanmaan liitto on käynnistänyt uuden maakuntakaavaprosessin loppuvuodesta 2021. Yhtenä merkittävänä teemana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkastellaan maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia potentiaalisia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa TUULI-hankkeen pohjalta (Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-</p>	

Pohjanmaalla). TUULI-hankkeessa on valmistunut ja maakuntahallitukselle esitelty joulukuussa 2021 useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä kuten linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viher rakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, susireviiriselvitys ja sähkönsiirtoselvitys. TUULI-hankkeen sijainninhjausmalli on valmistunut ja esitelty maakuntahallituksen kokouksissa 25.4. ja 23.5.2022. Sijainninhjausmallin tulokset ovat maakuntakaavakartalla ja muissa kaava-asiakirjoissa esitettävän tuulivoimaohjauksen lähtökohtina. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kuulemisaineisto käsiteltiin maakuntahallituksen kokouksessa 21.6.2022 ja luonnos on nähtävillä 8.8.-23.9.2022 välisenä aikana. Maakuntakaavan hyväksymiskäsittelyn tavoiteaika on loppuvuodesta 2023. Pohjois-Pohjanmaan TUULI-hankkeessa Hangaskurunkankaan alue on tunnistettu tuulivoimapotentialiseksi alueeksi. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmisteluaineistossa Hangaskurunkankaan hankealue on osoitettu pääosin uutena tuulivoimaloiden alueena (tv-1), jonka selite ja suunnittelumääräys ovat samat kuin lainvoimaisessa kolmannessa vaihemaakuntakaavassa.

Vaikutusten arviointi

Maankäyttö ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti arviointi keskittyy kaavan merkittävät vaikutukset arvioimaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta annetussa lausunnossaan Pohjois-Pohjanmaan liitto korosti hankkeen vaikutusten arviointia arvokkaihin maisema-alueisiin ja rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, Sivakannevan luo-1 alueeseen ja yhteisvaikutuksiin muiden lähialueiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston läheisyydessä on paljon avoimia pelto- ja suoalueita, joten tuulivoimalat näkyvät maisemassa laajasti metsäisempään ympäristöön verrattuna. Kaavaselostuksen mukaan Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston merkittävimmät maisemalliset vaikutukset muodostuvat lähialueiden peltojen

yhteydessä olevalle asutukselle, joista avautuu riittävän laaja ja pitkä avoin näkymä voimaloiden suuntaan. Kokonaisuudessaan maisemalliset vaikutukset ovat lähiasutukselle kohtalaiset, mutta joillekin Kähtävän ja Yli-Käännän peltoaukean asuinpaikoille vaikutukset ovat merkittävät. Kähtävässä ja Ala-Käännässä sijaitsee myös maakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Voimalat näkyvät selkeästi myös lähialueen soille, kuten Koiranevalle ja Sivakkanevalle tuulivoima-alueen läheisen sijainnin vuoksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön on arvioitu asianmukaisesti, ja lieventämistoimenpiteitä on esitetty.

Vaikutukset Sivakkanevan luo-1 -alueeseen

Hangaskurunkankaan hankealue rajautuu lounaassa Sivakkanevaan, joka on maakuntakaavassa osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeänä suoalueena (luo-1). Sivakkaneva kuuluu myös kansallisen soidensuojelun täydennysohjelman ehdotuksen kohteisiin. Tuulivoimalapaikoista lähimmäs aluerajauksia sijoituu tuulivoimala 3, noin 90 metrin etäisyydelle Sivakkanevan aluerajauksesta. Voimalapaikalle linjattu uusi tielinjaus sivuaa luo-1 aluemerkinää. Rajauksen puolella on tällä kohtaa kivennäismaata ja ojitusten muuttamaa kosteikkoa. Kaavaselostuksen mukaan varsinaiselle Sivakkanevan ojittamattomalle avosuolle on kaikilta rakennuskohteilta matkaa noin puoli kilometriä. Hangaskurunkankaan hankealueen rakentamisesta, toiminnasta tai sen päättämisestä ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia suojelurajauksille. Maakuntakaavan luo-1 -aluerajauksen pohjoisreunalle lyhyellä matkaa sijoittuvasta Saarimaan metsätien parantamisesta sen sijaan voi aiheutua vähäisiä vaikutuksia luo-1 rajauksen reuna-alueelle. Lieventämistoimenpiteenä on esitetty maakaapelilinjauksen sijoittamista tien vastakkaiselle reunalle. Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää vaikutusten arviointia ja esitettyjä lieventämistoimia riittävänä.

Yhteisvaikutukset

Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston lähialueella sijaitsee useita tuulivoimahankkeita, joista Mutkalammin 69 voimalan puisto on pian valmistumassa lähimmillään noin 8 kilometrin päähän lounaaseen. Alavieskan Saarenkylässä, noin

Maakuntakaavan luo-1 alueelle ei kohdistu hankkeen toteuttamisesta suoria maankäyttövaikutuksia. Tv-alueen rajausta ja parannettava tieyhteys sijoittuvat maakuntakaavan luo-1 -alueen ulkopuolelle. Maakaapeliyhteys toteutetaan tien pohjoispuolelle eli maakuntakaavan luo-1 -aluerajauksen vastakkaiselle puolelle.

6 kilometriä koilliseen sijaitsee 9 voimalan toiminnassa oleva tuulivoimapuisto ja vajaan 10 kilometrin päässä pohjoisessa Kytölän 6 voimalan toiminnassa oleva puisto. Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston eteläpuolella vajaan kilometrin päässä sijaitsee suunnitteilla oleva Verkasalon 20-30 voimalan tuulivoimapuiston hankealue. Lisäksi Fingrid suunnittelee kahta uutta rinnakkaista voimajohtoa Kalajoen Jylkän ja Alajärven sähköasemien välille pääosin uuteen maastokäytävään. Merkittävin yhteisvaikutus toiminnassa ja suunnitteilla olevien hankkeiden kanssa kohdistuu melko laajaan maisemakuvan muuttumiseen. Maisemalliset yhteisvaikutukset ovat voimakkaimmillaan tuulivoimapuistojen yhteisillä lähialueilla erityisesti Kalajokilaakson peltoalueilla Korteperän ja Tyngän välisellä osuudella. Yhteisvaikutukset eivät YVA-selostuksen vaikutusarvioinnin mukaan kuitenkaan nouse merkittäviksi, sillä lähimpien tuulivoimapuistojen voimalat ovat lähes kymmenen kilometrin etäisyydellä Hangaskurunkankaan voimaloista. Yhteisvaikutuksia muodostuu tulevaisuudessa yhdessä Verkasalon tuulivoimapuiston kanssa. Nämä yhteisvaikutukset arvioidaan Verkasalon tuulivoimahankkeen yhteydessä. Hankkeen yhteisvaikutukset on arvioitu asianmukaisesti.

Sähkönsiirto

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää erityisen hyvänä, että Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston sähkönsiirto voitaneen toteuttaa samaan Jylkkä-Pahkamaa 2 x 100 kV voimajohtoon Mutkalammin tuulivoimapuiston kanssa. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihehemaakunta-kaavan luonnokseen on täydennetty yleisiä tuulivoiman suunnittelumääräyksiä sähkönsiirron osalta siten, että ”lähekkäin sijoittuvien tuulivoima-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa”.

Sähkönsiirron osalta hankesuunnitelmaan on otettu vaihtoehtona Fingridin suunnitteleman Jylkkä-Alajärvi- linjan vaihtoehdot. Sähkönsiirron osalta hanke toteuttaa Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihehemaakunta-kaavan suunnittelumääräystä sähkönsiirrosta.

1.2 Yhteisöjen ja osallisten mielipiteet sekä kaavan laatijan vastineet

Mielipide	Vastine
<p>Osallinen 1) Mielestäni suurien myllyjen paikka on merellä, ei lähellä ihmisasutusta! Kaikki nämä suunnitellut myllyt sekä niihin liittyvät rakennustyöt muuttavat peruuttamattomasti ympäristöämme, ihmisten asumisen viihtyisyys, maisemiarvo, luonnon monimuotoisuus, eläinten elinolosuhteet muuttuvat peruuttamattomasti ja lopullisesti. Vastustan hankkeen sijaintia! Tuulimyllyt tulee rakentaa sinne missä niiden tarvitsijat on, eli Etelä-Suomeen! Suunnitellut myllyt tulevat aivan liian lähelle asutusta, varmasti löytyy syrjäisempääkin sijaintia, kuin aivan kuntataajaman tai asutettujenkylien viereen. Omistamalleni metsämaalle ja siinä olevalle siivikonmetsäautotien varrelle oli suunniteltu sähkölinja maahan. Mikäli hanke toteutetaan tulee alueen maankäyttö olla luontoa ja metsää säästävää. Esim. Mainitun suunnitellun sähkökaapelin viemiseen ei puustoa saa kaataa, kaapeli tulee kaivaa/ asentaa välittömästi tien reunaan. Siivikonmetsätie vie tälläkin hetkellä liian suuren osan maa-alueesta.</p>	<p>Mielipide kirjataan tiedoksi.</p> <p>Maakaapelin sijoitetaan teiden viereen.</p>
<p>Kaavaluonnoksessa on hankkeen aikana korostettu vähäisiä luontoarvoja ja siirretty voimalat 8 ja 9 perusteelta lähemmäksi Kähtävän kyläyhteisöä, vaikka voimaloiden sijoittelu olisi luontoarvoja haittaamatta sijoitettavissa etäämmälle kyläyhteisöstä luonnoksen kohdan 3.2 sijainnin mukaisesti. Luonnoksessa mainitaan virheellisesti vain voimala 9 sijoittelun muutoksesta, vaikka voimalaa 8 on myös siirretty merkittävästi lähemmäs kyläyhteisöä. Luonnoksen kohdan 3.2 alkuperäinen sijoittelu on mielestäni parempi ja hyväksyttävissä</p>	<p>Kuten viranomaisten lausunnoista ja YVA-selostuksesta saadusta perustellusta päätelmästä on luettavissa alueella luontoarvoja, jotka on tullut ottaa huomioon suunnittelussa.</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä säädetyt yleiskaavan sisältövaatimukset edellyttävät useiden eri suuntaisten näkökohtien yhteensovittamista kaavaa laadittaessa. Tästä syystä kaikkia säännöksissä mainittuja tavoitteita ei ole mahdollista ottaa täysimääräisesti huomioon. Esimerkiksi kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten huomioon ottaminen siten, että kaavassa osoitetaan alue tuulivoimaloiden käyttöön, voi säännöksissä asetettua ympäristöhaittojen vähentämisvelvollisuutta rikkomatta johtaa myös haitallisiin muutoksiin ympäristössä. Tuulivoimapuistolla on aina haitallisia vaikutuksia ympäristöönsä. Tuulivoimapuistohankkeen vaikutukset on selvitetty ja arvioitu tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) yhteydessä ja kaavoituksen</p>

	<p>yhteydessä. Haitallisten vaikutusten vähentämiseksi yleiskaavassa on annettu tarpeelliset määräykset muun muassa alueen luontoarvojen, suojelu- ja muinaismuistokohteiden osalta.</p> <p>Kaavan ehdotusvaiheeseen voimalapaikkaa 9 on siirretty etäämmäksi Kähtävän kyläalueesta osallispalautteen johdosta.</p>
--	---

2 Kaavan ehdotusvaiheen palaute ja kaavan laatijan vastineet

2.1 Viranomaisten lausunnot

Lausunto	Kaavan laatijan vastine

2.2 Yhteisöjen ja osallisten muistutukset

Mielipide	Vastine